

ZAKON Br. 03/L-203

O METROLOGIJU

Skupština Republike Kosovo;

Na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O METROLOGIJU

Član 1
Cilj

Ovaj zakon ima za cilj regulisanje sistema mernih jedinica, etalona za merenja, procedure procene usklađivanje mernih aparata, metroloških zahteve za pre-pakirane proizvode, ovlašćenje na polju metrologije, metroloških nadzor, ka i odgovornosti departmenta metrologije.

Član 2
Oblast primene

Ovaj zakon se primenjuje na poljima koja imaju veze, sa zaštitom zdravlja ljudi i stoke, zaštitom potrošača, sredine i opšte tehničke sigurnosti, transakcije roba i usluga.

Član 3
Odrednice

1. U shvatanju ovog zakona, izrazi korišćeni u nastavku imaju sledeća značenja:

1.1. **Ministarstv** - Ministarstvo trgovine i industrije.

1.2. **Ministar** - ministar Ministarstva trgovine i industrije.

1.3. **Metrologija** – nauka o merenju.

1.4. **Merenje** – serija radnji za određivanje vrednosti jedne veličine.

1.5. **Merna jedinica** - određena veličina prihvaćena sporazumom, da bi izrazila na količinski način druge veličine iste prirode.

1.6. **Merni instrument** - bilo koja oprema ili merni instrument, sistem sa mernim funkcijama kao i referentne materijale.

1.7. **Tip mernog instrumenta** - serija mernih instrumenata, sa identičnom funkcijom, zasnovan na istom principu, koji imaju isti projekat i koji su proizvedeni od istog proizvođača, na osnovu iste tehničke dokumentacije i tehnologije.

1.8. **Merni Etalon** - merna masa, merni instrument, merni sistem ili referentni materijal određen da realizuje, sačuva ili da ponovno proizvede jednu jedinicu ili više vrednosti jedne veličine, da bi ih transmitovala putem upoređivanja, sa drugim mernim instrumentima.

1.9. **Državni merni Etalon** - etalon deklarisan od strane Departmana Metrologije Kosova i odobrenu od strane Ministra kako bi služila u Republici Kosovo kao jedna osnova za određivanje vrednosti drugih etalona određene veličine.

1.10. **Referentni Etalon** - jedan etalon koji uopšteno, ima najviše metrološko svojstvo u jednoj zemlji ili organizaciji, iz koje proizilaze napravljena merenja.

1.11. **Čuvanje mernog etalona** - sve potrebne akcije potrebne za očuvanje metroloških karakteristika mernog etalona, unutar određenih granica.

1.12. **Referentni materijal** - materijal ili supstanca sa dovoljnom i održivom homogenošću, za jednu ili više svojstva, upotrebljen pri kalibriranju, za određivanje vrednosti jednog drugog materijala ili za osiguranje kvaliteta.

1.13. **Referentni certifikovani materijal** - referentni materijal, praćen dokumentacijom izdatom od strane kompetentnih organizama i u saglasnosti sa važećim procedurama, korišćenih za dodavanje kvalitetnih specifičnih vrednosti sa metrološkom nesigurnošću i istraživanjem.

1.14. **Prenosivost (istraživanje)** - svojstvo mernog rezultata putem kojeg rezultat stvara vezu sa referentnim etalom (obično državnim ili međunarodnim etalom) preko dokumentovanog neprekinutog lanca kalibriranja, gde svako doprinosi mernoj nesigurnosti.

1.15. **Kalibriranje** - serija akcija u posebnim uslovima koje određuje odnose između pokazanih vrednosti od strane mernog instrumenta ili mernog sistema i odgovarajućoj meri realizovanoj od strane mernog etalona.

1.16. **Verifikacija** - potvrđivanje putem ispitivanja i evidentiranja ako su ispunjeni posebni tehničko-metrološki zahtevi.

1.17. **Certifikacija** - delatnost putem koje treća i nezavisna stranka, zvanično svedoči da je jedan proizvod, proces ili usluga u saglasnosti sa određenim zahtevima u pravnim aktima ovog zakona ili u saglasnosti sa određenim standardima.

1.18. **Testiranje** - ispitivanje instrumenta, mernog sistema i određivanje njihove usklađivanje sa specifičnim zahtevima, ili na osnovu jedne profesionalne procene, sa opštim zahtevima.

1.19. **Oznaka usklađenosti** – posebna oznaka koja se postavlja na jedan proizvod ili njegovu ambalažu, za svedočenje da proizvod ispunjava postavljene zahteve prema tehničkim specifikacijama.

1.20. **Procena usklađenosti** - svaka direktna ili indirektna akcija, koja određuje ispunjavanje celokupnih tehničkih zahteva za proizvoda, usluga ili procesa

1.21. **Prepakovanje** - kombinacija jednog proizvoda i jednog individualnog pakovanja. Proizvod je prepakovan kada se on postavi u paket bilo koje prirode bez prisustva potrošača i količina proizvoda koja je sadržana u paketu ima jednu predodređenu vrednost i ne može se zameniti bez vidnog otvaranja i modifikovanja.

1.22. **Flaša, kao merni sud** - bilo koji sud koji se može napuniti, od stakla ili drugog materijala sa jednom čvrstinom i izdržljivošću koja se ne može lako modifikovati i projektovanu za zatvaranje, koja je određena za magaziniranje, transport ili raznošenje tečnosti, a koja ima takve metrološke karakteristike, koja se može koristiti kao merna flaša.

1.23. **Službeno merenje** - merenje izvršeno od strane departmenta Metrologije ili od strane ovlašćene lica, u saglasnosti sa administrativnom odlukom za ovlašćenje. Službeno merenje se koristi kao verodostojni dokaz u procedurama i pri donošenju odluka državnih organa ili sudova.

1.24. **Odobrenje tipa mernih instrumenata** - prihvatanje ovih instrumenata za početnu verifikaciju i, kada se ovo poslednje ne traži, onda se izdaje ovlašćenje da se one postave na tržište i/ili da se stave u upotrebu.

1.25. **Dozvola za postavljanje na tržište ili stavljanje u upotrebu zakonski kontrolisanih mernih instrumenata** - dozvola izdata od strane departmenta Metrologije Kosova, za postavljanje na tržište ili stavljanje u upotrebu mernih instrumenata zakonski kontrolisanih, koje nemaju oznaku početne verifikacije.

1.26. **Dobavljač** - proizvođača proizvoda kada je on registrovan na Kosovu i svaka druga osoba koja se predstavlja kao proizvođač koji na proizvod postavlja ime, njegov zaštitni oznak ili neki drugi znak raspoznavanja, ili temeljno prerađuje proizvod, predstavnik proizvođača kada proizvođač nije registrovan na Kosovu, uvoznik proizvoda, druge osobe u lancu nabavke, u meri u kojoj njihove delatnosti mogu uticati na karakteristike sigurnosti proizvoda.

1.27. **Olašćenje** - davanje prava za vršenje verifikacije i kalibriranje mernog instrumenta u polju, subjektima, koje vrše delatnost na Kosovu.

1.28. **Olašćeneno lice** - podrazumeva fizičko ili pravno lice koji obavlja poslove u oblasti metrologije.

1.29. **Inspekcija** - podrazumeva metrološki nadzor proizvoda, usluga, procesa ili sistem mjerenja, u skladu sa određenim zahtjevima, ili na osnovu profesionalne suđenja.

1.30. **Centralna laboratorija metrologije Kosova (CLMK)** – je posebna jedinica u okviru DMK-a.

1.31. **Institut metrologije (IMLK)** - posebna jedinica u okviru DMK-a, sa sedištem u Prizrenu.

1.32. **Ovlašćeni metrolog** – zvaničnika DMK-a ili pravnog ovlašćenog lica, koji ispunjava propisane uslove i koji ima položen stručni ispit za ovlašćenog metrologa.

1.33. **Komisija za ovlašćenog metrologa** – organ formiran organa od stručnjaka, stručnih institucija u saradnji sa DMK-om.

1.34. **Program stručnog ispita** – adekvatnog stručnog programa za oblast metrologije za kojeg se traže uslovi i kriterijumi za certifikaciju metrologa.

2. Ako izrazi i ograničenja nisu određeni u članu 2 ovog zakona i odredbi u njegovom sprovođenju, onda se trebaju koristiti izrazi iz međunarodnog rečnika osnovne i opšte metrološke terminologije VIM - International Vocabulary of Metrology - Basic and general Concepts and Associated Terms in Metrology i VIML-International Vocabulary of Terms in Legal Metrology.

Član 4 **Organizacija, zadaci i odgovornosti Departmana metrologije**

1. Departman metrologije je odgovoran za razvoj i nadzor celog sistema metrologije na teritoriji Kosova.

1.1. departman metrologije u okviru organizacione strukture obuhvaća i LQMK i IMLK koje imaju posebne uloge u okviru departmana koje su precizirane u podzakonskom aktu.

2. Organizacija i funkcionisanje departmenta metrologije i njenih jedinica regulišu se podzakonskim aktima.

3. Departman vrši profesionalni posao, kao i administrativne i organizacione poslove na polju metrologije, u shvatanju odredbi ovog i drugih zakona.

4. Osim poslova opisanih u stav 3 ovog člana, Departmana ima sledeće dužnosti i prava za metrologiju:

4.1. predlaže i priprema zakonodavstvo na polju metrologije;

4.2. koordiniše poslove sa drugim organima sistema metrologije i podržava razvoj ovog sistema;

- 4.3. odgovorna je za nacionalne etalone;
- 4.4. održava i čuva neke od nacionalnih etalona mernih jedinica u svojim laboratorijama;
- 4.5. nadgleda način držanja, čuvanja i korišćenja za sve nacionalne merne etalone;
- 4.6. organizuje aktivnosti kalibriranja na Kosovu;
- 4.7. certifikuje referentne materijale;
- 4.8. vrši zakonsku kontrolu mernih instrumenata;
- 4.9. vrši količinsku kontrolu pre-paketovanih proizvoda i flaša, kao mernih sudova;
- 4.10. drži vođenja registra proizvođača i uvoznika pred-paketovanih proizvoda i flaša, kao mernih sudova;
- 4.11. preporučuje izdavanje ovlašćenja subjekata za verifikacije mernih instrumenata, metrološku ekspertizu, za opravku mernih instrumenata;
- 4.12. realizuje/vrši metrološki nadzor;
- 4.13. vrši nadzor tržišta mernih instrumenata, proizvedenih u zemlji i/ili uvezenih, u sprovođenju zakonskih odredbi na snazi;
- 4.14. određuje pravila i način za kvalifikovanje i treniranje svojeg osoblja, i nudi kvalifikacije za pitanja metrologije za druge specijalisteovlašćenih lica;
- 4.15. sarađuje sa drugim institucijama, posebno sa onima nacionalne infrastrukture kvaliteta i institucijama zaštite potrošača;
- 4.16. služi kao nacionalna referenca za nacionalni sistem akreditacije laboratorija za kalibriranje, za umešnost i merne etalone;
- 4.17. sarađuje sa nacionalnim organima metrologije drugih zemalja za postizanje sporazuma međusobnog priznavanja u delatnosti na datom polju, regionalnom ili međunarodnom, ili za postizanje bilateralnih sporazume;
- 4.18. nudi savetovanja za probleme vezane za metrologiju;
- 4.19. vrši druge administrativne i profesionalne poslove.

Član 5

Merne jedinice

1. U Republici Kosovo će se koristiti Međunarodni Sistem Jedinica Mera (SI).
2. Podzakonskim aktom će se odrediti upotreba SI jedinica i drugih jedinica van sistema SI, kada se one koriste na međunarodnom nivou i ne proizilaze direktno iz sistema SI.

Član 6

Etaloni

1. Nacionalni etaloni mera se realizuju, čuvaju i održavaju od strane Departmana, koja osigurava prenosivost (istraživost) do međunarodnih etalona ili nacionalnih etalona drugih država.
2. Referentni etalon koji ima, čuva i održava ovlašćeno lice, može se prihvatiti od strane Departman kao nacionalni etalon.
3. Departman može odlučiti da određenih etalon se razvijaju i održavaju u drugim javnim ili privatnim institucijama.
4. Nije obavezno da se za svaku fizičku veličinu objavi nacionalni etalon merenja.
5. Držači nacionalni etalona se objavljuju odlukom direktora Departmana.
6. Pod-zakonskim aktom se određuju uslovi koje treba da ispuni jedan referentni etalon da bi se proglasio kao nacionalni merni etalon, uslovi za ukidanje proglašenja i razlozi, obavezno održavanje i način korišćenja nacionalnih etalona za merenje.

Član 7

Laboratorije državnih etalona

1. Departman i subjekti koji razvijaju, održavaju i upotrebljavaju nacionalne merne etalone, vrše zadatke laboratorije nacionalnih etalona za odgovarajuću fizičku veličinu, kao u nastavku:
 - 1.1. osiguranje prenosivosti (istraživosti) nacionalnih etalona mera sa jedinicama SI;
 - 1.2. proširivanje jedinica nacionalnih etalona mera kod referentnih etalona mera i mernih instrumenata putem kalibriranja;
 - 1.3. osiguranje međunarodnog priznavanja nacionalnih etalona mera i izdatog sertifikata kalibriranja;
 - 1.4. preduzimanje mera za očuvanje prenosivosti (istraživosti), u slučaju oštećenja i uništavanja nacionalnih etalona mera.
2. Tehnička mogućnost laboratorija nacionalnih etalona mera se čuva putem učestvovanja u međunarodnim metrološkim delatnostima i isprobava se akreditacijom ili na neki drugi način iste vrednosti.
3. Departman ujedinjuje delatnosti laboratorija nacionalnih etalona mera ka međunarodnom priznanju.
4. Laboratorije nacionalnih etalona trebaju slati Departman podatke za delatnosti sa nacionalnim etalonima mera, uključujući i podatke za upotrebu budžetskih fondova na osnovu ugovora napravljenog između njih.

Član 8

Kalibriranje etalona i mernih sredstava

1. Kalibriranje etalona i mernih instrumenata se vrši u saglasnosti sa dokumentima i preporukama međunarodnih organizacija za standardizaciju, akreditaciju i metrologiju.
2. Kalibriranje etalona i mernih instrumenata se vrši u laboratorijama za kalibriranje, na zahtev korisnika.
3. Rezultati kalibriranja se dokazuju sertifikatom kalibriranja.
4. Podzakonskim aktom se određuju uslovi koje trebaju ispuniti laboratorije za kalibriranje.

Član 9

Zadaci laboratorija i državnih etalona

1. Dužnosti laboratorija državnih etalona za podržavanje prenosivosti (istraživosti) merenja su:

1.1. laboratorije nacionalnih etalona nude kalibriranje referentnih etalona mera laboratorija za kalibriranje, zasnovano na zahtevima;

1.2. laboratorije nacionalnih etalona osiguravaju referentne vrednosti datih jedinica merenja za među-laboratorijska poređenja, organizovane za laboratorije za kalibriranje.

Član 10

Sertifikovanje referentnih materijala

1. Sertifikovanje referentnih materijala je jedna procedura, koja određuje jednu ili više kvaliteta vrednosti jednog materijala ili supstance, jednim procesom koji osigurava prenosivost (istraživost) prema SI-u.
2. Postavljeni kvaliteti vrednosti i prateće nesigurnosti merenja se predstavljaju na jednom sertifikatu.
3. Sertifikacija referentnih materijala se vrši u saglasnosti sa odobrenim procedurama podzakonskog akta.
4. Testiranje kvaliteta referentnih materijala se vrši od strane laboratorije za testiranje.
5. Sertifikacija referentnih materijala se vrši od strane Departman i drugih organa za sertifikaciju, određenih prema odredbama na snazi.
6. Tehnička mogućnost za testiranje referentnih materijala i ovlašćenih subjekata dokazuje preko metrološkog delatnosti.

Član 11

Procena usklađivanje mernih instrumenata

1. U Republici Kosovo se mogu plasirati na tržište i/ili stavljati u upotrebu smo oni merni instrumenti:
 - 1.1. koji ispunjavaju zahteve iz ovog zakona;
 - 1.2. tehničko-metrološke zahteve opisane odredbama u sprovođenju ovog zakona, kao i;
 - 1.3. ako su prošli opisane procedure procene podobnosti.
2. Nabavlač mernog instrumenta ili njegov ovlašćeno lice je odgovoran za izvršavanje procedura procene podobnosti i garantuje da merni instrumenti odgovaraju sa opisanim metrološkim zahtevima.
3. Merni instrumenti, koji ispunjavaju uslove iz stava 1. ovog člana, trebaju da pre plasiranja na tržište budu označeni obeležjima opisanim kod usklađivanje, kao i prate se sa dokumentima usklađivanje prema zakonskim odredbama.
4. Merni instrumenti u upotrebi, se trebaju koristiti u skladu sa zahtevima za tu vrstu mernog uređaja i sa dokumentima usklađivanje kao i u saglasnosti sa uputstvima proizvođača uređaja.
5. Merni instrumenti, koji ne ispunjavaju zahteve iz paragrafa 1. ovog člana i koji nisu obeleženi i ne poseduju dokumente usklađivanje prema metrološkim zahtevima, se ne dozvoljavaju da se koriste.
6. Podzakonskim aktom se regulišu procedure procene usklađivanje mernih instrumenata.

Član 12

Zakonska merna sredstva

1. Zakonski merni instrumenti su sredstva koja se koriste za:
 - 1.1. promet robe;
 - 1.2. zaštitu zdravlja ljudi i životinja;

1.3. zaštitu bogatstva, sredine i prirodnih resursa, zaštitu na radu, zaštitu potrošača, zaštitu od nepogoda, kontrolu prepakovanih proizvoda i flaša kao mernih sudova;

1.4. merenja određena ovim zakonom, drugim zakonima i odredbama odobrenim za njihovu implementaciju.

2. Zakonski merni instrumenti trebaju da pokazuju merne rezultate u zakonskim mernim jedinicama.

3. Podzakonskim aktom se određuju zakonski merni instrumenti koji podležu metrološkom nadzoru.

Član 13

Odgovorni i zakonske merne jedinice u upotrebi

1. Odgovoran za zakonske merne instrumente u upotrebi je njihov korisnik, koji treba:

1.1. da koristi samo one merne instrumente koji su verifikovani;

1.2. da održava merne instrumente u onom tehničkom stanju da oni osiguravaju tačnost merenja;

1.3. da predstavi za verifikaciju merne instrumente koji su u upotrebi, u skladu sa ovim zakonom i odredbama odobrenim za njegovu sprovođenje;

1.4. da koristi zakonske merne instrumente u skladu sa njihovim destinacijama;

1.5. da održava evidenciju oko održavanja i verifikacije zakonskih mernih instrumenta u upotrebi, kada je to određeno.

2. Zakonski merni instrument, koji nije u upotrebi, treba biti obeležen na vidan način, oznakom: „Merni instrument van upotrebe“.

Član 14

Redovna i neredovna verifikacija i ekspertiza mernih instrumenata

1. Svi merni instrumenti u upotrebi trebaju biti prenosivi (istražljivi) do nacionalnih etalona, odnosno međunarodnih etalona.

2. Merni instrumenti u upotrebi, trebaju ispunjavati zahteve prema odobrenom tipu mernog instrumenta i/ili opisanim metrološkim zahtevima.

3. Sa odobrenjem tipa mernih instrumenata se određuje upotrebljivost mernog instrumenta, dok se ispunjavanje metroloških zahteva potvrđuje verifikacijom.

4. Odgovoran za osiguranje redovne i vanredne verifikacije zakonskog mernog instrumenta je sam njegov korisnik.

Član 15

Redovna verifikacija mernih sredstava

1. Redovna verifikacija mernih instrumenata se vrši u određenim vremenskim rokovima, za određene vrste mernih instrumenata.

2. Subjekti koji prodaju toplotnu energije, električnu energiju, vodu, ili gaz, dužni su da brinu o redovnu verifikaciju o sredstava za merenje toplotne energije gasa metara, korigovani vodomera i električnog brojila.

3. Podzakonskim aktom se određuju načini i rokovi redovne verifikacije mernih instrumenata.

Član 16

Neredovna verifikacija mernih sredstava

Vanredna verifikacija mernih instrumenata se vrši u slučajevima kada zakonski merni instrument nije bio u upotrebi zbog kvara ili tehničkih nedostataka ili u slučaju kada instrument nije bio podnet na redovnu verifikaciju u predviđenom vremenskom roku.

Član 17

Vanredna verifikacija mernih sredstava

1. Vanredno testiranje mernih instrumenata i službena merenja, vrši se pod metrološku ekspertizu se.
2. Subjekti imaju prava tražiti od Departmana da izvrši verifikaciju zakonskog mernog instrumenta u upotrebi i da napravi jedan izveštaj testa, kada se sumnja za jedno nekorektno funkcionisanje mernog instrumenta.
3. Troškovi koji nastanu tokom testiranja instrument merenja i službeno merenja pokrivene od stranke koje je učinilo testiranje.
4. Podzakonskim aktom se opisuje procedura vanrednog testiranja mernih instrumenata, sadržaj i rok čuvanja izveštaja testiranja.

Član 18

Prostorija i mesto verifikacije mernih sredstava

1. Departman ili ovlašćeni subjekat vrše verifikaciju zakonskih mernih instrumenata u svojim prostorijama i na mestima verifikacije.
2. Mesto verifikacije je mesto van prostorija Departman ili jednog ovlašćenog lica, gde ovi poslednji vrše verifikaciju jednog posebnog tipa zakonskog mernog instrumenta, koristeći opisanu opremu.
3. Departman ili ovlašćeno lice vrši verifikaciju zakonskog mernog instrumenta na mestima gde su postavljeni ili instalirani merni instrumenti, u slučajevima kada je jedan merni instrument, zbog svoje konstrukcije, vezan za mesto instaliranja, ili u slučaju mernih instrumenata koji se, zbog svoje konstrukcije, mogu oštetiti ili slomiti tokom transporta.
4. Kada se vrši verifikovanje zakonskih mernih instrumenata, prema paragrafu 3. ovog člana, Departman ili ovlašćeno lice može tražiti od podnosioca zahteva potreban broj pomoćnog osoblja i opremu za verifikaciju.

Član 19

Sertifikat o verifikaciji mernih sredstava

1. Subjekt ili ovlašćeno lice je dužno da izda sertifikat verifikacije i kada je merni instrument obeležen znakom verifikacije, ako to traži podnosilac zahteva.
2. Merni instrumenti koji nemaju potrebe za verifikaciju, se trebaju redovno održavati, dok se procedure, sadržaj i rok redovnog održavanja opisuju podzakonskim aktom.

Član 20

Važenje verifikacije mernih sredstava

1. Vrednost verifikacije zakonskih mernih instrumenata se prekida ako:
 - 1.1. je istekla validnost verifikacije;

1.2. na mernom instrumentu su napravljene promene koje mogu uticati na njegove metrološke karakteristike;

1.3. merni instrument je oštećen na taj način da je mogao da izgubi neko značajno svojstvo koje je objekat verifikacije;

1.4. oznak verifikacije je uništen;

1.5. jasno se vidi da je merni instrument izgubio potrebna metrološka svojstva iako oznak verifikacije nije oštećen;

1.6. mesto instalacije mernih instrumenata je promenjeno.

Član 21

Državne oznake verifikacije mernih sredstava

1. Oznake verifikacije, koji se koriste u Republici Kosovo, su državni oznake verifikacije.

2. Podzakonskim aktom se određuje forma, vrsta i način postavljanja znakova verifikacije koji se koriste u verifikaciji zakonskih mernih instrumenata, kao i formu i sadržaj sertifikata verifikacije.

Član 22

Korišćenje popravljenih mernih instrumenata

1. Podzakonskim aktom se određuje:

1.1. jedan popravljeni zakonski merni instrumenti se može koristiti u toku jednog vremenskog roka od sedam (7) dana, počevši od dana kada je on popravljen ili pripremljen za verifikaciju;

1.2. odgovornost za period kao u stavu 1. podstavom 1.1. ovog člana obavlja ovlašćeno lice za popravku.

1.3. ovlašćeno lice priprema merni instrument po propisu za verifikaciju, testira ga i štiti od neovlašćenog pristupa, putem označavanja oznakom verifikacije ovlašćene službe.

2. Ovlašćeno lice za vršenje metroloških delatnosti popravki treba odmah spremiti jedan zahtev za verifikaciju popravljenog zakonskog mernog instrumenta, koji je označen oznakom verifikacije ovlašćene lica.

Član 23

Vremenski rokovi za kalibriranje sredstava koje se koriste za proveru mernih sredstava

1. Za verifikaciju zakonskih mernih instrumenata se mogu koristiti samo etaloni koji su kalibrirani i koji imaju važeći sertifikat kalibriranja, odnosno referentne materijale koji su sertifikovani i imaju važeći sertifikat.

2. Kalibriranje etalona, odnosno sertifikacija referentnih materijala za potrebe verifikacije zakonskih mernih instrumenata, se vrši od stran Departman, ovlašćena laboratorije za kalibriranje, odnosno ovlašćena laboratorije za testiranje.

3. Podzakonskim aktom se opisuju vremenski rokovi za kalibriranje, za etalone koji se koriste za verifikaciju zakonskih mernih instrumenata.

Član 24

Certifikati i znaci usklađivanje izdati van zemlje

1. Departman može prihvatiti certifikate i dokumente podobnosti, ako su one izdate prema zahtevima Međunarodne Organizacije Zakonske Metrologije, kao i prema zahtevima Direktiva Evropske Zajednice za polje metrologije (NAWI i MID).

2. Departman vodi jedan registar certifikata, znakova podobnosti, izdatih u saglasnosti sa ovim članom.

Član 25

Zakonski kontrolisano prepakovanje

1. Odredbe ovog zakona se sprovode na individualna kombinovana prepakovanja bez omotne ambalaže i u mernom sudu, koji su proizvedeni, izneti na tržište ili ponuđeni za opštu potrošnju.

2. Slobodni primerci, od predviđenih prepakovanja, korišćenih u avionima, brodovima i vozovima i proizvodi u kontejnerima, koji su spremljeni za krajnjeg potrošača, na osnovu jednog međusobnog ugovora, se ne procenjuju kao prepakovanja, prema odredbama ovog zakona.

3. Pod-zakonskim aktom se opisuju: kriterijumi, glavni principi i opšte mere za pre-pakete; pre-paketi koji se zakonski kontrolišu; metrološke zahteve za neto količinu pre-paketa; obavezne dijapazone za nominalnu količinu nekoliko prepakovanja; referentne metode za kontrolu neto količine prepakovanja; natpise i oznake postavljene na prepakovanja.

Član 26

Flaše kao merni sudovi za prepakovane proizvode

1. Flaše, kao merni sudovi, se trebaju opremiti oznake koji pokazuju nominalnu zapreminu i onu punjenja do vrha, kao i oznak koji identifikuje proizvođača mernog suda.

2. Podzakonskim aktom će se opisati: flaše, koje se zakonski kontrolišu; metrološke zahteve za flaše, kao merne sudove; referentne metode za kontrolu neto zapremine flaša; natpise i oznake postavljene na flaše, kao merne sudove.

Član 27

Flaše kao merni sudovi za prepakovani proizvodi

1. Prepakovana roba i flaše, kao merni sudovi, se mogu staviti na tržište i ponuditi se na prodaju, samo ako ispunjavaju opisane metrološke zahteve i imaju opisane natpise i oznake do vremena kupovine.

2. Proizvođač ili uvoznik je odgovoran za podobnost prepakovana proizvoda i flaša sa merama određenim u ovom zakonu.

3. Proizvođač sprovodi svoj sistem kontrole neto količine prepakovanja ili sistem kontrole neto zapremine proizvedenih flaša.

4. Proizvođač ili uvoznik, dužan je da obavesti Departmanom, kada se uvidi da prepakovanja ili flaše stavljene na tržište od njihove strane ne ispunjavaju zahteve, obavezan je da preduzme potrebne mere za zaštitu potrošača.

Član 28

Registracija proizvođača i uvoznika

1. Registracija proizvođača i uvoznika se vrši na osnovu njihovog zahteva od Departmana.

2. Način i postupak predviđenom podzakonskim aktom.

3. Proizvođači i uvoznici su obavezni da obaveste Departmana za bilo koju izvršenu promenu posle registracije.

Član 29

Odobrenje i nadgledanje sistema količinske kontrole proizvođača prepakovanja

1. Departman vrši nadzor na mestu sistema količinske kontrole proizvođača, kao i monitorira sistem količinske kontrole u uslovima proizvođača i, ako je potrebno, daje predloge za njegovo poboljšanje.

2. Svaki proizvođač je dužan da dobije odobrenje Departmana za sistem količinske kontrole.
3. Registracija proizvođača se vrši i čuva samo ako je njegov sistem količinske kontrole odobren.

Član 30

Ovlašćenje

1. Departman prepouporučuje ministru da izdaje ovlašćenje licu koje ispunjava uslove određene uslove za realizaciju verifikacije zakonskih mernih instrumenata i metrološku ekspertizu.
2. Departman prepouporučuje ministru da izdaje ovlašćenje subjektu koji ispunjava uslove za pružanje usluga remonta mernih instrumenata.
3. Ovlašćeni subjekat koji obavlja remont prema stavu 2. obog člana ne može obavljati proveru mernih uređaja.
4. Ovlašćenje se može dati licu ako:
 - 4.1. poseduje potrebnu tehničku opremu i prostor za vršenje aktivnosti za koju se traži ovlašćenja;
 - 4.2. je osigurao istraživost etalona i mernih instrumenata koje koristi, i ako dokaže da je postavio jedan sistem menadžovanja u skladu sa zahtevima iz međunarodne poznate standarta.
 - 4.3. zapošljava profesionalno osposobljene osobe za izvršavanje zadataka metrologije;
 - 4.4. ne bavi se proizvodnjom, uvozom, prodajom ili popravkom mernih instrumenata, iz polja ovlašćenja,
 - 4.5. daje garanciju za kompenzaciju izazvanih šteta svojim radom; i
 - 4.6. nije u proceduri bankrotstva.
5. Podzakonskim aktom se određuju uslovi i tehničko-metrološki kriterijumi za ovlašćenja lica za vršenje delatnosti u zakonskoj metrologiji i za ovlašćenje lica za vršenje usluga popravke mernih instrumenata.

Član 31

Rok za davanje ovlašćenja

1. Departman u roku od trideset (30) dana od dana podnošenja zahteva, prepouporučuje Ministra izdavanje ovlašćenje.
2. Odlukom za ovlašćenje, određuje se polje i količina ovlašćenje.
3. Ovlašćenje važi tri (3) godine.
4. Posle preuzimanje odluke za ovlašćenje Departaman dodeljuje, osobi oznak verifikacije za verifikaciju zakonskih mernih instrumenata.

Član 32

Poništavanje odluke

1. Odluka za ovlašćenje, se može delimično ili u potpunosti ukinuti, ako ovlašćena,lice u potpunosti ili delimično:
 - 1.1. ne ispunjava zahteve određene ovim zakonom, odredbama za njegovo sprovođenje i sa odlukom za ovlašćenje,
 - 1.2. ne vrši dužnosti kao što je predviđeno;

1.3. pokazuje manjke u vršenju zadataka na polju ovlašćenje;

1.4. na zahtev subjekta.

2. Ovlašćeno, lice kome je poništeno odluka, sa razlogom da on nije radio u saglasnosti sa odredbama, profesionalno i u saglasnosti sa ovlašćenjem, ne može podneti novi zahtev za ovlašćenje, tokom trogodišnjeg vremenskog roka, od dana njegovog poništenja.

Član 33

Nevažnost ovlašćenja

1. Ovlašćenje postaje nevažeće kada:

1.1. prođe rok trajanja;

1.2. se donese odluka za oduzimanje ovlašćenje,

1.3. ovlašćeno lice odustane, pismenim putem, od ovlašćenja.

Član 34

Objavljivanje odluke ovlašćenja

Odluka o ovlašćenju, izmeni i prestanka važenja ovlašćenja objavljuje se na Veb stranici ministarstva.

Član 35

Obaveze ovlašćenog lica

1. Ovlašćeno lice treba:

1.1. da vrši svoje dužnosti u saglasnosti sa odredbama, profesionalno i u saglasnosti sa odlukom za ovlašćenju;

1.2. da obavesti deprtament za prekid ili promenu uslova ovlašćenja;

1.3. da vodi zadatke za administrativna pitanja, iz polja za koju je ovlašćen u saglasnosti sa odredbama, ako ovim zakonom ili odredbama za njegovo sprovođenje nije regulisano drugačije;

1.4. u određenim rokovima i na redovan način da predstavi Departmanu podatke za registraciju mernih instrumenata u evidenciju za merne instrumente.

2. Treba dostaviti potrebne informacije Departmana, u okviru oređenog roka u skladu procedurama za registraciju mernih uređaja zakonskih kontrolisane u odgovarajući registar.

Član 36

Uplate i tarife usluga

Sve usluge metrologije opisane u odredbama iz ovog zakona, kao i treninzi ponuđeni se izvršavaju u skladu sa odobrenim tarifama od Ministra sa podzakonskim aktom.

Član 37

Metrološki nadzor

1. Departman vrši poslove metrološkog nadzora koje se zasnivaju na nadzor primene i sprovođenja zakona, drugih odredbi i opštih akata u delatnosti metrologije, kao i nadzor u profesionalnom radu ovlašćenog meteorologa, i ovlašćenog subjekata.

2. Ministarstvo u skladu sa članom 3 stav 1. podstav 1.34. ovog zakona, podzakonskim aktom utvrđuje program stručnog ispita u skladu sa preporukama stručnjaka odgovarajuće oblasti.

Član 38

Prava i obaveze inspektora metrologije i CLMK

1. Inspektor metrologije tokom nadzora ima pravo:

1.1 da ulazi i vrši inspekciju građevina i uslova poslovanja, gde se proizvode, otpremaju ili koriste merni instrumenti, kao i proizvodnu opremu i mašine, zgrade i uslove poslovanja gde su se proizvedene, uvozone i ponuđene za prodaju prepakovani proizvodi i flaše kao merni sudovi.

1.2. inspektor ima pravo da verifikuje dokumentaciju biznisa, za metrološku delatnost, registracije i izveštaje testiranja jednog ovlašćenog lica, ili jednom ovlašćenog meteorologa, da bi uvideo kako su se vršile te delatnosti.

1.3. subjekat čije su delatnosti objekat nadzora metrologije, su obavezne da pomažu inspektoru da izvrši nadzor, i da njemu daju neophodne podatke i informacije. Na pismeni zahtev inspektora, da bi izvršio svoje dužnosti, ovlašćeno lice koja se inspektuju su dužne da predaju ili pripreme, unutar jednog određenog perioda sa zapisnikom, pune i tačne podatke, informacije i registracije potrebne za izvršenje nadzora.

2. Tokom nadzora, inspektor može uzeti dokaze od predstavnika subjekata i svedoka.

3. Za izvršeni nadzor, inspektor vodi jedan zapisnik, gde se navode preuzeti podaci. Ovaj zapisnik se vodi u dve kopije, jedna od kojih se dostavlja nadzornog subjektu.

4. Zadaci i odgovornosti CLMK će se utvrditi podzakonskim aktom.

Član 39

Zadaci inspektora metrologije

1. Tokom nadzora, inspektor ima dužnost da verifikuje:

1.1. zakonitost i uslove u vršenju metroloških delatnosti;

1.2. korišćenje zakonskih mernih jedinica;

1.3. zakonitost i zakonski autoritet u vršenju certifikacije mernih instrumenata, ispitivanje tipa mernih instrumenata i verifikaciji zakonskih mernih instrumenata;

1.4. korišćenje zakonskih mernih instrumenata;

1.5. usklađenost prepakovanja i flaša kao mernih sudova sa merama ovoga zakona i sa podzakonskim aktima za njegovo sprovođenje;

1.6. zakonitost i sposobnost na radu ovlašćenih lica za sprovođenje odredbi ovog zakona;

1.7. način na koji se vode i koriste registracije i opisani dokumenti;

2. U slučajevima kada inspektor uvidi kršenje ovog zakona i odredbi za njegovo sprovođenje:

2.1. naređuje sa zapisnikom ispravljanje uočenih nepravilnosti i nedostataka u roku od sedam (7) dana;

2.2. zaustavlja korišćenje zakonskih mernih instrumenata i plasman na tržište paketa, koji nisu u saglasnosti sa predviđenim zahtevima;

2.3. zaustavlja vršenje delatnosti, koje su u protivnosti sa zakonom ili sa sprovedenim odredbama;

2.4. zaustavlja rad jedne ovlašćene lice i započinje proceduru za odbijanje, oduzimanje autorizacije, kada on ne ispunjava predviđeni metrološke zahteve;

2.5. zaustavlja posao jedne ovlašćene lice ili jednog ovlašćenog meteorologa i započinje proceduru za oduzimanje ovlašćnja, kada oni vrše delatnosti, za koje su oni ovlašćeni, na jedan nezakonit i neprofesionalan način;

2.6. za sve konstatovane prekršaje, izriče kazne u saglasnosti sa članom 45. ovog zakona.

Član 40

Podrška inspektoru prilikom nadzora

1. Subjekat, koja su predmet metrološke nadzora, obavezini su da podrže inspektora na obavljanje nadzora, u skladu sa određenim odredbama u članu 35. ovog zakona i treba da osiguraju sve uslove za normalno odvijanje nadzora.

2. Procenjuje se da nadzorni subjekat podržalo inspektora tokom obavljanje nadzora mernih sredstava, ili pakovanih proizvoda po stava 1. ovog člana, kao i zahtevanih zapisnika/registara poslovanja kao i ostalu potrebnu dokumentaciju koja je potrebna za prikupljanje činjenica

3. Subjekti su obavezni da, na osnovu zahteva inspektora, da privremeno prekinu svoje poslove/rad, ako ne postoji neka druga mogućnost za obavljanje nadzora.

4. Inspektor redovno treba da ima u obzir u slučaju privremeno prestanka kao u stavu 3. ovog člana da ne učine štetu nadzorni subjekat.

5. Posle završetka nadzora, inspektor može da zahteva da subjekt koji je nadzorani da obavi nekih delatnosti da bi se procenile činjenice sa zapisnicima određeni vremenski rok, tokom kojeg taj posao treba da bude obavljen.

Član 41

Obaveze za očuvanje tajne

1. U slučaju obavljanja inspekciskog nadzora, inspektor meteorologije je u obavezi da deluje tako da ne ugrozi profesionalne tajne, u vezi sa činjenicama, informacijama ili ostalim podacima.

2. Subjekat koje nadzorani obavezini su da obaveste meteorološkog inspektora o tome šta se podrazumeva kao tajna na osnovu njihovog generalnog poslovanja.

3. Za svako kršenje na ovaj način smatraju se odgovornim prema zakonskim odredbama.

Član 42

Odluka o zabrani stavljanja u promet ili povlačenja robe sa tržišta

1. Ako nepravilnosti pronađen kao neispoinivani rezultati zahteva u skladu sa članom 26 i 27. ovog zakona nisu korigovane u okviru određenog vremenskog perioda i pre nego prepakovana roba stigne na otvoreno tržište, onda metrološki inspektor, može da donese odluku o zabrani stavljanja u promet prepakovane robe.

2. Kada su nepravilnosti uočene u skladu sa člana 26 i 27. ovog zakona na zakonskim mernim sredstvima, koje su na tržištu ili u upotrebi, a nisu korigovane u okviru vremenskog roka sa zapisnikom, onda metrološki inspektor donosi odluku o blokadi, povlačenju sa tržišta ili zabrane upotrebe takvih zakonskih mernih sredstava.

Član 43

Obaveza informisanja kompetentnih organa

Ako se tokom nadzora primeti kršenje, za koje su zakonom odgovorni drugi administrativno državni organi, onda inspektor Departman obaveštava nadležnog organa.

Član 44

Žalba

1. Protiv odluke inspektora metrologije stranka može podneti žalbu u roku od osam (8) dana od dana prijema odluke.
2. Direktor je obavezan da u roku od petnaest (15) dana od dana podnošenja žalbe da odluči po podnetu žalbu protiv odluke inspektora metrologije.
3. Protiv odluke Direktora stranka u roku od deset (10) dana može podneti žalbu u drugostepenom organu pri stručnoj komisiji za žalbe, koja se formira odlukom sekretara MTI koja je punovažna odluka.
4. Protiv odluke stručne komisije za žalbe može se podneti tužba u nadležnom sudu u roku od trideset (30) dana

Član 45

Kaznene odredbe

1. Inspektor metrologije izriče kaznu za prekršaj definisan ovim i drugim zakonima.
2. Novčanom kaznom u iznosu od petsto (500) € do petnaest hiljade (15000) € kažnjava se subjekat, odnosno kaznom od dvestapedeset (250)€ do sedamsto pedeset (750) € odgovorna lice kao što sledi:
 - 2.1. upotrebu mernih jedinica u suprotnosti sa određenim uredbama na osnovu odredbi ovog zakona i odredbi podzakonskih akata koji regulišu upotrebu mernih jedinica prema članu 5 ovog zakona;
 - 2.2. posedovanje u svojoj firmi/kompaniji sredstva za merenje koji nije u upotrebi a nije jasno na njemu zapisano slovima "Sredstvo za merenje van upotrebe", člana 13 stav 2 ovog zakona;
 - 2.3. nemogućnost osiguranja periodične verifikacije mernih sredstava u opisanim intervalima prema članu 13. stav 1 podstav 1.5 ovog zakona;
 - 2.4. nedostatak stavljanja u rad mernih sredstava posle popravke za periodičnu verifikaciju prema članu 22. stav 1. ovog zakona;
 - 2.5. neispunjenje zahteva za registraciju, opisanih u članu 28 ovog zakona.
3. Novčanom kaznom u iznosu od hiljadu (1000) € do tri hiljade (3000) € kažnjava se ovlašćeno lice, odnosno kaznom od petsto (500) € do hiljadu i petsto (1500) € odgovorno lice kao što sledi:
 - 3.1. neredovno održavanje mernih instrumenata, u suprotnosti člana 19. stav 2 ovog zakona;
 - 3.2. proizvodnja, uvoz i puštanje u slobodan promet pakovanih proizvoda i boca, mernih sudova, koji ne ispunjavaju meteorološke zahteve i nemaju tikete i oznake koje su opisane člana 27. stav 4. ovog zakona;
 - 3.3. delovanje u suprotnosti sa opisanim odredbama u članovima 32 stav 2 i 35 stav 1, ovog zakona.
4. Novčanom kaznom u iznosu od hiljadu i petsto (1500) € do pet hiljade (5000) € kažnjava se subjekat, odnosno novčanom kaznom od petsto (500) € do hiljadu i petsto (1500) € odgovorno lice kao što sledi:
 - 4.1. puštanje na tržište i stavljanje u upotrebu mernih jedinica u suprotnosti sa opisanim odredbama člana 27. paragrafa 1. ovog zakona;

4.2. upotreba zakonskih mernih sredstava u suprotnosti sa opisanim odredbama u člana 12. stava 1. podstavovi 1.1, 1.2 i 1.3. ovog zakona;

4.3. delovanje u suprotnosti sa opisanim odredbama u člana 11. stava 1 ovog zakona;

4.4. nedavanje informacija i preko potrebnih podataka meteorološkom inspektoratu da bi obavio nadzora, u suprotnosti sa odredbama člana 38 stava 1. i podstava 1.3. ovog zakona.

Član 46 **Prelazne odredbe**

Ministarstvo Trgovine i industrije za sprovođenje ovog zakona se obavezuje da donosi pod zakonske akte u skladu sa Zakonom u roku od šest (6) meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 47 **Odredbe ukidanja prethodnih akata**

Stupanjem na snagu ovog zakona, prestaje da važi Zakon o metrologiji Br.02/L-34, Zakon o Mernim jedinicama Br. 2004/11, kao i drugi propisi koji su u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 48 **Stupanje na snagu**

Ovaj zakon stupa na snagu petnaest (15) dana od dana objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

Zakon br. 03 L- 203
28. oktobar 2010

Proglašeno Ukazom br. DL-074-2010, dana 09.11.2010, od strane v.d. Predsednika Republike Kosovo, Dr. Jakup Krasniqi.